

DE BAZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Vrijdag 20 September 1901.

Toel II : 1a, Blaagt de Bazuin!

Wag 1 4, Is het voor u lieben wel de tijd/ dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóóruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3 2 maal.

UITGEVER:
G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adresseeren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukker der Medewerkers aan den REDACTEUR, dHr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOPREDACTEUR, DR. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

PLAATSELIJKE KERKEN.

BOORNBERGUM 8 Sept. 1901. Beroepen bij de Geref. kerk te Boornbergum en Kortehemmen de Weleerw. heer D. Hoek, Theol. Candidaat te Noordwijk aan Zee.
Namens den Kerkeraad,
J. RIJST-MA.

OUDE-PEKELA, 8 Sept. 1901. Heden was het voor onze gemeente een blijde en plechtige dag. Des voormiddags werd Ds. A. Roorda in zijn dienstwerk ingeleid door den Weleerw. heer Ds. Binsbergen, die op treffende wijze sprak over Ezechiël 3 : 17. Des namiddags verbond Ds. Roorda zich aan onze gemeente, tot tekst gekozen hebbende Ezeze 6 : 19. Ook onze Consulnt, Ds. Petersen, was tegenwoordig, en bracht een hartelijk woord in het midden; insgelijks waren onze burgemeester en de radsleden tot ons genoegeen aanwezig. Zegene de Heere het werk van onzen nieuwen Leeraar, tot uitbreiding zijner kerk, en tot heil dezer gemeente.
Namens den Kerkeraad,
H. DE BOEK, Scriba.

Het adres van deze kerk is voortaan Ds. A. Roorda.
KOUDEKERKE (ZL), 9 Sept. 1901. Eergisteren ontving de kerkeraad het verblijdend bericht, dat de Eerw. heer H. H. Ingwersen, Cand. tot den heiligen dienst van Watergraafsmeer, het beroep naar deze kerk heeft aangenomen. Stelle de Heere hem tot eenen rijken zegen voor onze gemeente.
Namens den Kerkeraad,
P. BOONK Pz. Sr., Scriba.

DALFSEN, 11 Sept. 1901. Zondag 1 Sept. maakte onze Weleerw. Leeraar W. de Jong aan de gemeente bekend, voor de roeping van Giessen en Waardhuizen te hebben bedankt. Dat 's Heeren zegen op dit besluit moge rusten.
Namens den Kerkeraad,
A. HUZEN, Scriba.

LANGERAK, 12 Sept. 1901. Ds. Duin, Leeraar te Uelsen, heeft voor de roeping naar deze gemeente bedankt.
Namens den Kerkeraad,
G. VAN MIDDELKOOP, Scriba.

LANGERAK, 15 Sept. 1901. Na de godsdienstoefening werd alhier met toestemming van onzen Consulnt, onder de leiding van Ds. Meijer van Borger, met algemeene stemmen tot Herder en Leeraar verkozen de heer D. Hoek, Candidaat van Noordwijk aan Zee. Geve de Heere het ZE. in het hart, deze roeping op te volgen, is de wensch en bede van kerkeraad en gemeente.
Namens den Kerkeraad,
G. VAN MIDDELKOOP, Scriba.

ROTTÉVALLE, 15 Sept. 1901. Bij de Ger. kerk alhier is beroepen de Weleerw. heer A. Terpstra, predikant te Veenwoudsterwal.
Namens den Kerkeraad,
J. W. DE BOEK, Scriba.

GEES, 15 Sept. 1901. 't Was voor onze gemeente een dag van blijdschap. De beroepen Cand. G. H. Dijkstra werd, met toestemming van onzen Consulnt, Ds. Onssoren van Koevorden,

tot zijn dienstwerk ingeleid door Z.Eerw.'s vader, Ds. H. Dijkstra van Smilde. Deze had tot tekst 2 Tim 4 : 1—2. Des namiddags begon onze Leeraar zijn ambtswerk, sprekende over Jes. 62 : 6—7a. Mogen de wenschen van den vader voor den zoon worden vervuld; en zegene de Koning der kerk onzen Leeraar als een wachter op de muren van Jeruzalem, waar hij van Hem aanstelling en lastbrief ontving, dan zal het ZEW. en ons wel gaan.
Namens den Kerkeraad,
A. WILLEBRING, Scriba.

GEESTEREN-GELSELAAR, 16 Sept. 1901. Gisteren was het voor de Geref. kerk alhier een blijde dag, dank zij den Heere. Na ruim 9 maanden herderloos te zijn geweest, hadden we het voorrecht, dat des voormiddags onze beroepen Herder en Leeraar, de Weleerw. heer Ds. J. Lugtigheid van Hendrik-Ido-Ambacht, werd bevestigd door zijn vriend, den Weleerw. heer Dr. G. Renting v. d. m. te Winterswijk, met eene boeiende leerrede over Ezech. 3 : 17. Des namiddags verbond zich onze nieuwe Leeraar aan de gemeente met een erastige leerrede naar 2 Cor. 3 : 18. Hierna werd Z.Eerw. toegesproken door onzen geachten Consulnt Ds. J. Bosch te Neede, dien we nogmaals dank zegen voor de bereidvaardigheid tijdens de vacature aan ons betoond. Stelle de Heere, de Koning zijner kerk, Ds. L. tot eenen rijken zegen voor deze gemeente en voor de plaats onzer inwoning.
Namens den Kerkeraad,
A. J. NEGBRINK, Scriba.

Het adres onzer kerk is voortaan den Weleerw. heer J. Lugtigheid v. d. m. alhier.

HERWIJNEN, 16 Sept. 1901. Het was voor de Ger. kerk van Herwijnen gisteren een blijde dag. Wij mochten onzen beroepen Candidaat, den heer G. Venendaal, des morgens zien bevestigen in den dienst des Woords door Ds. Donner van Amersfoort, na eene leerrede naar aanleiding van 2 Tim. 3 : 14, 15. Na de handoplegging werd den nieuwen Leeraar toegesproken Ps. 134 : 3. Des namiddags deed Ds. Venendaal zijne intrede voor de gemeente, waarbij tot grondslag lag het woord der H. Schrift 2 Cor. 4 : 7. Het is de wensch van Leeraar, kerkeraad en gemeente, dat de Heere de gebeden ook van dien dag genadiglijk moge verhooren, opdat wij samen mogen werken tot eer des Heeren, tot uitbreiding van zijn koninkrijk en tot stichting en opbouw der gemeente.
Namens den Kerkeraad,
M. DE BRUJN Wz., Scriba.

SLEEUWIJK, 16 Sept. 1901. Gister-namiddag werd nal aloop der godsdienstoefening met meerderheid van stemmen tot Herder en Leeraar onzer gemeente beroepen de Weleerw. heer Ds. C. de Gooijer van Bennekom.
Namens den Kerkeraad,
C. VERHAGEN, Scriba.

BOXUM, 16 Sept. 1901. Mochten we Zondag 8 Sept. van onzen geliefden Leeraar Ds. N. Y. van Goor hooren „Ik blijf bij u,” op den 12n kwam weer een andere roeping tot ZEW. en nu van de Ger. kerk te Reitzum, e. a. Dat het besluit van den Leeraar ook ditmaal moge zijn tot blijdschap van heel de gemeente. De Heere geve zijnen dienaar ook in dezen weg het noodige licht.
Namens den Kerkeraad,
B. V. D. BENG, Scriba.

BIERUM, 16 Sept. 1901. De Weleerw. heer Ds. H. te Veldo, van Varsveld tot ons overgekomen, werd gister tot zijn dienstwerk alhier ingeleid door onzen Consulnt I. s. Bulder van Spijk, die tot tekstwoorden had Jez 62 : 6, 7. Onze nieuwe Leeraar sprak naar aanleiding van 2 Thess. 3 : 1a. Eene groote schare vulde ons kerkgebouw. De Heere stelle zijnen dienstknecht tot een rijken zegen. Dank wordt gezegd aan allen, die ons in onze vacature hebben gediend, inzonderheid onzen geachten Consulnt, die ons uitnemend in elk opzicht bijstond.
Namens den Kerkeraad,
P. DOORNBOOS, Scriba.

DOKKUM, 17 Aug. 1901. Bedankt voor Dokkum A door Ds. J. Kok van Nijmegen.
Namens den Kerkeraad,
W. KOOLSTRA, Scriba.

EZINGE, 17 Sept. 1901. Beroepen bij de Ger. kerk alhier Ds. G. Meijer te Borger.
Namens den Kerkeraad,
W. DATEMA, Scriba.

SURHUISTERVEEN, 18 Sept. 1901. Bedankt voor de roeping van de Ger. kerk alhier door Ds. D. Steenhuis te Berlikum.
Namens den Kerkeraad,
H. REININK, Scriba.

GRIPSKERK (Gr.) 11 Sept. 1901. Heden werd door de Classis van Ennatil, aan de lang gekoesterde begeerte van de Geref. broeders en zusters te Grijskerk gevolg gegeven, om het lichaam van Christus alhier wederom tot openbaring te brengen. Allereerst sprak Ds. W. Folkerts van Niezijl, die ook door bovengenoemde Classis was aangewezen als Consulnt, een rede naar 2 Tim. 2 : 19, en verklaarde bij het einde zijner rede, dat de Ger. kerk ook alhier wederom tot openbaring was gebracht. Daarna werd nog een ernstig maar tevens bemoedigend woord gesproken door Ds. N. Diemer van Munnekezijl, en Ds. H. Brouwer van Lutjegast. Na het houden van een kleine pauze werd overgegaan tot het stemmen van Ouderlingen en Diakenen, die door Ds. H. Scholten van Zuidhorn in hunne ambten werden bevestigd. Ten slotte werd deze plechtige vergadering met dankzegging aan God, op gebruikelijke wijze gesloten. Nog zij gemeld, dat de jeugdige kerk bij overdracht van de Geref. Jong. Ver. „Ebenhaezer” alhier, een net kerkgebouw ontving met prachtig huis, zeer geschikt voor pastorie. Dat de Koning der kerk rijkelijk met zijn Geest in het midden der jeugdige gemeente moge wonen, is onze bede.
Namens den Kerkeraad,
S. V. D. VLEGEL, Scriba.

P. S. Alle stukken voor de kerk te Grijskerk gelieve men te zenden aan den Scriba.

CLASSEN.

Classis Winschoten.

Vergadering dezer Classis D. V. op Donderdag 10 October e. k. Punten voor het Agendum in te zenden tot 3 October aan den ondergeteekende
J. A. BULT, Corr.
Winschoten, 16 Sept. 1901.

ONTVANGSTEN.

Voor de Inw. Zending en Bijbelcollectage in Noord-Brabant en Limburg.

Met hartelijken dank ontvangen :
Van een vriend N. N. f 5,—
Van Ds. Kropveld, namens X. te Boskoop f 16,55
Collecte Geref. k. Middelburg A, met nagiften f 33,34
Van A. Gruijs Sr. te Zandam, voor postzegels f 1,50
Jaarl. bijdrage v/d Zendingen-Ver. te Koudum f 2,50
Gift van idem f 2,50
Postw. van A. B. C. te Dordrecht f 25,—
Gift van M. vr. v. A. te G. f 10,—
Aanbevelend,
Raamsdonk, J. C. C. VOIGT, Penningm.
16 Sept. 1901.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Collecten.

Ambt-Vollenhove B	f 5,56	Een	f 3,60
Assen	- 20,70	Borger	- 3,—
Appelscha	- 4,37	Vries	- 5,81
Zuidlaren	- 9,54	Vlaardingen B	- 22,80
Haulerwijk	- 3,65	Leerdam	- 8,51

De Penningmeester van de Theologische School, Dr. H. FRANSSEN.
Zwolle, 14 Sept. 1901.

Voor de Zending o. Heid. & Moh.

Door Ds. Bouman, in 't kerkz. te Hallum	f 3,—
Van Mevr. van A te G.	f 15,—

Pinkstercollecten :
Ter Aar f 3,13 Ondshoorn f 22,02
Aarlanderveen - 12,59 Waarder - 28,50
Alphen a d R. - 97,97 O- en N.-Wetering - 22,03
Leimuideren - 7,37 Woerden - 16,55
Nieuwkoop - 2,30 Woubrugge - 8,51
Nieuwveen - 11,38 Zevenhoven - 10,52
Noorden - 4,72 Zwammerdam - 17,67

Door Ds. Lindeboom te Zutphen, v/d Ceus-Ver. f 55,38; gev. in 't kerkz. f 2,50; busje J. Israels f 17,11 en van H. J. M. te Warnsveld f 5 samen f 80,—
Door Ds. Bos, in de collecte te Bedum A f 5,—
N.B. Vermelding in de Bazuin geschiedt alleen op verzoek.
Doersborgh, B. DE MOEN, Quaestor.
14 Sept. 1901.

ONMIDDELIJKE WEDER- GEBORTE.

XXII.

Zoo was er dus in de Gereformeerde kerken ten allen tijde verschil van gevoelen over den tijd, waarop God aan de kinderen des verbonds, die in het leven gespaard bleven en tot de uitverkorenen behoorden, de beloften der genade vervulde, die hun in en met hunne ouders toekwamen. Men beschuldigde echter elkander daarom niet van ketterij en dacht er niet aan, om over en weer elkaar als minder Gereformeerde aan het volk voor te stellen. Maar het was een verschil van opvatting binnen de grenzen der belijdenis, dat aan de broederlijke liefde geen schade deed en in de eenheid de verscheidenheid tot haar recht deed komen.

Te meer was er reden, om dit verschil zoowel aan de eene als aan de andere zijde te eerbiedigen, wijl de Heilige Schrift, gelijk we later nog kort wenschen te herinneren, over dezen tijd der wedergeboorte ons zoo goed als geheel in het onzekere laat en we buiten haar om niet anders kunnen dan gissen en dwalen.

In het afgetrokken laat het zich wel hooren, dat alle uitverkorenen

reeds vóór den doop worden wedergeboren, dat zij zelfs reeds wedergeboren ter wereld komen, ja, dat zij wedergeboren worden op hetzelfde oogenblik, waarop zij gegeneerd worden. Vooral op het standpunt van het creatianisme zou het zich heel goed laten denken, dat de wedergeboorte plaats had in het oogenblik, dat de ziel werd geschapen en met het lichaam werd vereenigd.

Maar ieder gevoelt, dat wij daarmee een terrein van gissingen betreden, waar de H. Schrift ons geheel in den steek laat, en waar we dus ieder oogenblik voor allerlei dwaling bloot staan. Voor den Godeleerde is evenals voor elk Christen de les behartigenswaard, om niet wijs te zijn boven hetgeen men behoort wijs te zijn en niet meer te willen weten, dan God in zijn Woord heeft geopenbaard. Zelfs Voetius, toegekomen aan de vraag, of iemand ook wedergeboren werd op hetzelfde oogenblik, dat hij gegeneerd werd, wilde zich liever van een besluit onthouden. Het is loutere gissing, wanneer men meent, dat de uitverkorenen kinderen des verbonds allen op hetzelfde oogenblik in hun leven worden wedergeboren. Het is ons niet gegeven, om den tijd der wedergeboorte te bepalen.

Dit geldt in het algemeen voor alle uitverkorene kinderen des verbonds, hetzij zij vroeg sterven of in het leven gespaard blijven. Maar in het laatste geval wordt de theorie menigmaal op droeve wijze door de werkelijkheid weersproken. Ook Voetius achtte het niet zonder bezwaar, om aan te nemen, dat ook zulke uitverkorene kinderen des verbonds reeds in hun eerste levensdagen waren wedergeboren, die later in allerlei zonden vielen en eerst op dertig-, vijftig- of zeventigjarigen leeftijd tot bekeering kwamen. Wel handhaaft hij de mogelijkheid, dat het zaad der wedergeboorte zoo vele jaren werkeloos in het hart kon liggen. En zoo lang er sprake is van mogelijkheden, zal geen enkel Gereformeerde hem weerspreken, want wie zou aan Gods almacht en aan de werking zijns Geestes paal en perk willen stellen. Maar de belijdenis des geloofs mag niet uit mogelijkheden zijn saamgesteld, maar moet stellige waarheden bevatten, die duidelijk op Gods Woord zijn gegrond. Men moge dus aan de meening van Voetius haar bestaansrecht binnen de grenzen der belijdenis gunnen, niemand zal toch het gewicht der bezwaren miskennen, die daartegen, bijv. door Hillenius, werden ingebracht. Het leven gaat zoo

geregeld niet toe, als de logica het eischt; dikwerf spot het met elk systeem; het is rijker en voller, dan de diepste denker in zijne wijsheid zich voorstellen kan.

Dat blijft het, ook wanneer in de kerk de tucht zoo zuiver en streng mogelijk gehandhaafd wordt. Wel is het nu en dan voorgesteld, dat de leer der wedergeboorte vóór den doop in de practijk dan zou doorgaan, wanneer maar steeds de hand gehouden werd aan de kerkelijke tucht. Maar dit is veel te optimistisch geoordeeld. Ook in de zuiverste kerk blijven er hypocrieten, die de kerk niet onderkennen en niet weren kan. En de ervaring leert telkens, dat vele kinderen des verbonds, zonder zich later aan eene ongodelijke leer of aan een ergerlijk leven schuldig te maken, toch geen sprankje vertoonen van geestelijk leven, niet het minste besef hebben van schuld en niet de minste behoefte gevoelen aan Christus. Natuurlijk kan en mag de kerk dezulken niet uit hare gemeenschap verwijderen; zij moet officieel van die leden getuigen, dat zij „gezond in het geloof en onbesproken in den wandel” zijn; zelfs moet zij hen naar het oordeel der liefde voor geloovigen houden, totdat het tegendeel duidelijk blijkt. Maar dat alles neemt het feit niet

weg, dat er kaf is onder het koren en dat niet allen Israël zijn, die uit Israël zijn. De practijk komt in conflict met de theorie; lang niet allen zijn wedergeboren, die officieel voor wedergeboren te houden zijn. De doop moge naar zijn idee de wedergeboorte onderstellen; deze onderstelling beheerscht het leven niet. De werkelijkheid leert maar al te vaak, dat de wedergeboorte niet altijd aan den doop voorafgaat, tenzij men tot de hypothese de toevlucht neme, dat het zaad der wedergeboorte jaren lang werkeloos en ledig onder de zondige begeerlijkheden verborgen kan blijven.

Maar afgedacht van de bezwaren, die, aan de natuur van het geestelijk leven ontleend, daartegen door Hillenius en anderen werden ingebracht, is het duidelijk, dat deze hypothese practisch hoegenaamd geen nuttigheid heeft. Want hetzij men al dan niet onderstelle, dat de uitverkorene kinderen des verbonds allen vóór den doop worden wedergeboren, het feit is toch onwederprekelijk en wordt immers door niemand ontkend, dat zij niet allen op dezelfde wijze en op denzelfden tijd tot geloof en bekeering komen. De prediking des geloofs en der bekeering blijft daarom ook in de vergadering der

geloovigen een onmisbaar element van de bediening des Woords. Voor allen, die onder het Evangelie leven, geldt het woord der Schrift: Wie in den Zoon geloofd, heeft het eeuwige leven, maar wie den Zoon ongehoorzaam is, zal het leven niet zien; de toorn Gods blijft op hem; wie geloofd zal hebben, zal zalig worden, maar wie niet geloofd zal hebben, ook al werd hij in de gemeente geboren, gedoopt en ten avondmaal toegelaten, zal verdoemd worden. Aan de onderstelling eener wedergeboorte vóór den doop heeft niemand iets, tenzij hij dat nieuwe leven in geloof en bekeering openbare.

Terwijl dus de leer der wedergeboorte vóór den doop in al die gevallen, waarin er nog geen geloof en bekeering is, praktisch geen nuttigheid heeft, kan zij daarentegen wel allerlei geestelijke schade aanrichten. Zij moet dat niet en behoort het niet te doen, maar zij kan het toch zeer lichtelijk doen.

Ten eerste kan zij gereede aanleiding ertoe geven, dat velen met een ingebeelden hemel verloren gaan. Als het zwaartepunt uit het geloof in de wedergeboorte wordt verlegd, kan men zichzelf zeer spoedig gerust stellen met de gedachte, dat men in zijn jeugd is wedergeboren en dat dat nieuwe leven zich vroeger of later wel in geloof en bekeering zal openbaren; en zelfs al mocht dat niet gebeuren, dan is dat nog niet beslissend, want wedergeboorte is genoeg en leidt onfeilbaar tot de eeuwige zaligheid. Op die wijze krijgt men dan dezelfde toestanden van geestelijke oppervlakkigheid, als die er in de Roomsche en de Luthersche kerk heerschen; wie lid der kerk en gedoopt is, wordt in den regel ook zalig.

Want of de wedergeboorte plaats heeft vóór of in den doop, maakt dan hierbij geen verschil. Zelfs is de aanleiding tot eene valsche gerustheid op Gereformeerde standpunt in dat geval nog groter dan op het Roomsche en Luthersche, wijl hier de in den doop geschonken genade der wedergeboorte verliesbaar is maar in de Gereformeerde kerken als onverliesbaar wordt beschouwd. Uit vrees voor die valsche gerustheid heeft daarom de Gereformeerde prediking zich altijd door haar ernstig vermaan tot nauwgezette zelfonderzoek onderscheiden. Zonder twijfel heeft zij zich zelfs naar deze zijde aan overdrijving schuldig gemaakt; de zoogenaamde toepassing heeft meermalen de verklaring van het Schriftwoord op den achtergrond gedrongen en aan de uiteenzetting van de kenteekenen van den wedergeboren en den onwedergeboren staat al te groote, en zelfs spitsvondige zorg besteed. Maar ten allen tijde heeft de Gereformeerde prediking uitgemaakt door haar fijne ontleding van het menschelek hart, door haar ontmaskering van alle verontschuldigingen van ongelooft en wereldzin, door hare diepe naspauwing van de kleinste en teederste beginselen der genade. En dit kostelijke bestanddeel, dat in alle leerredenen onzer vaders valt op te merken, mag allerminst in onzen tijd in de prediking ontbreken.

Ten tweede kan de leer der wedergeboorte vóór den doop zeer licht de gedachte doen koesteren, dat de dienaar des Woords met de noodiging tot geloof en bekeering zich alleen tot wedergeborenen te richten heeft. En wijl naar deze leer de uitverkorenen in den regel in hun prille jeugd vóór den doop worden wedergeboren, komt dit hierop neer, dat de prediking des Evangelies alleen de uitverkorenen geldt en er voor de anderen niet anders dan eene verkondiging van hunne verwerping overblijft. Op wat in het tweede artikel van deze reeks als sommiger gevoelen te dezer zake werd weergegeven, willen wij geen al te sterken nadruk leggen. Eene ongelukkige uitdrukking kan iedereen uit den mond en uit de pen vloeien. En een welwillend hoorder en lezer let niet alleen op de uitdrukking, maar ook op de bedoeling, die erachter steekt.

Maar des niettemin geeft de leer,

dat de uitverkorenen in den regel vóór den doop worden wedergeboren, licht aanleiding tot de meening, dat de noodiging tot geloof en bekeering alleen tot die wedergeborenen zich te richten heeft. De anderen zijn doof en kunnen toch niet hooren; zij zijn geestelijk dood en kunnen toch niet opstaan. Voor hen heeft de prediking van het Evangelie geen ander doel, dan om hun alle verontschuldigingen te ontnemen en de waarheid hunner verwerping bekend te maken.

Deze opvatting berooft echter de prediking des Evangelies van haar ernst en haar kracht. Want ten eerste is op dit standpunt elks lot voor de eeuwigheid niet eerst bij den doop maar reeds bij de geboorte beslist. Wij bedoelen hier natuurlijk niet van de zijde Gods, want dan is alles, ook de zaligheid en het verderf der menschen, eeuwig in zijn raad bepaald; maar wij spreken hier van de zijde der menschen. En dan spreekt het vanzelf, dat de uitverkorenen, die krachtens deze verkiezing reeds in hunne eerste levensdagen werden wedergeboren, ook onfeilbaar zeker eenmaal, al is het eerst op hun sterfbed, tot geloof en bekeering komen, en dat in het andere geval de hope op de zaligheid zoo goed als geheel is afgesneden. In beide gevallen is eene valsche lijdzaamheid het gevolg van eene prediking, die meent zich alleen tot wedergeborenen te kunnen en te mogen richten.

En ten andere wordt de verkondiging van het Evangelie daardoor beperkt op eene wijze, die met de Schrift en met de belijdenis in strijd is. In de Gereformeerde kerk is er dikwerf een ernstige strijd over het „aanbod der genade” gevoerd. Maar ten slotte is toch altijd de algemeenheid van dat aanbod gehandhaafd.

De belofte des Evangelies, dat een iegelijk, die in den gekruisigden Christus geloofd, niet verderve maar het eeuwige leven hebbe, deze belofte moet, volgens de Synode van Dordrecht, Can. II 5, aan alle volken en menschen, tot welke God naar zijn welbehagen zijn Evangelie zendt, zonder onderscheid verkondigd en voor gesteld worden, met bevel van bekeering en geloof. En zooveel er door dat Evangelie geroepen worden, die worden ernstiglijk geroepen. Want God betoont ernstiglijk en waarachtiglijk in zijn Woord, wat Hem aangenaam is; namelijk dat de geroepenen tot Hem komen. Hij belooft ook met ernst allen, die tot Hem komen en gelooven, de rust der zielen en het eeuwige leven, ib. III, IV 8.

Of wij dit algemeene aanbod der genade met de leer der bijzondere voldoening kunnen rijmen, is eene andere vraag. Maar de Schrift laat er geen twijfel over, dat het Evangelie aan alle creaturen gepredikt moet worden. En dit bevel is voor ons het einde van alle tegenspraak. Regel voor onze gedraging, ook in de bediening des Woords, is alleen Gods geopenbaarde wil.

BAVINCK.

THEOL. FACULTEIT.

Bij de wet op het Hooger Onderwijs van het jaar 1876 werd de faculteit voor Godgeleerdheid aan de openbare Universiteiten hier te lande in eene faculteit voor godsdienstwetenschap omgezet.

Het had heel wat voeten in de aarde, eer het zoo ver kwam. Bij de beraadslaging over het wetsontwerp werden allerlei gevoelen openbaar. Sommigen wilden de oude Theologische faculteit behouden; anderen, zooals ook de Minister Heemskerk, waren van gevoelen, dat vanwege de scheiding van kerk en staat de Ned. Herv. Kerk zelve voor de opleiding harer dienaren moest zorg dragen, dat de Theol. faculteit daarom van de Universiteit verwijderd en de vakken der godsdienstwetenschap in de literarische faculteit moesten opgenomen worden; en nog anderen, die eerst in de minderheid waren, stelden voor, om de faculteit voor Godgeleerdheid te veranderen in eene faculteit voor godsdienstwetenschap.

Dit laatste gevoelen behaalde ten slotte de overwinning. De faculteit voor Theologie werd afgeschaft, en de faculteit voor godsdienstwetenschap hield haar intocht, die het principieele onderscheid

tusschen Christelijken en Heidenschen godsdienst uitwischte en uit het neutrale historisch onderzoek van alle godsdiensten tot de kennis der ware religie hoopt op te klimmen.

Maar eerlijk en consequent werd deze groote verandering niet ingevoerd. Tal van vakken herinneren aan de oude faculteit, en de naam Theologie bleef als een valsche etiket behouden. Aan onze openbare Hoogeschoolen bestaat thans eene faculteit, die Theologie heet maar godsdienstwetenschap is, en die, door de uitbanning van de dogmatiek, van haar hart en leven is beroofd.

De positivistische opvatting van de wetenschap en de meer en meer veldwinnende scheiding van godsdienst en staat brengt er echter velen ook in het buitenland toe, om dit Nederlandsche voorbeeld te bewonderen en ter navolging in eigen land aan te prijzen. Toch ontbreekt het daar niet aan mannen, die tegen deze zoogenaamde hervorming ernstige bezwaren hebben en voor het behoud der Theol. faculteit in de bres springen.

Tot hen behoort ook de beroemde Berlijnsche Hoogleraar Adolf Harnack, die onlangs in een rede over de taak der Theologische faculteiten en de algemeene godsdienstwetenschap tegen de in Holland ingevoerde nieuwheid een viertal gewichtige bedenkingen in het midden bracht.

De eerste luidt, dat de studie van een of anderen godsdienst nooit van de studie van de taal en de geschiedenis van het volk, dat dien godsdienst belijdt, kan losgemaakt worden. Den godsdienst alleen te willen bestudeeren is even onnoozel, als om in plaats van de geheele plant alleen den wortel te onderzoeken. De beoefening van de studie der godsdiensten behoort dus thuis in de literarische faculteit, en telkens bij die hoogleraren, die met de studie van een of ander volk zich bezighouden. Als men de van taal en geschiedenis losgemaakte godsdienst-geschiedenis aan de Theol. faculteit opdraagt, veroordeelt men haar tot een heilloos dilettantisme.

Ten tweede ligt er hoegenaamd geen nadeel in, dat de Theol. faculteit zich tot de studie van één godsdienst bepaalt. Want de Christelijke godsdienst, voorbereid in het Oude Testament en dan tot heden onder de cultuurvolken zich voortzettend, is zoo rijk en veelzijdig, dat de studie van andere godsdiensten niets nieuws aan het licht kon brengen. Wie dezen godsdienst niet kent, kent er geen, en wie hem kent met heel zijn geschiedenis, die kent ze alle.

Ten derde moet de Theol. faculteit behouden blijven, omdat het Christendom niet een godsdienst naast andere, maar de godsdienst is. Christus is geen Meester naast anderen, maar de Meester. Hij is het middelpunt der Theologie. Zijn Evangelie is het grootste goed, dat de menschheid bezit en dat zij in zijn zuiverheid bewaren en steeds beter kennen en waardeeren moet.

En eindelijk heeft de Theologie ook een praktisch doel. Zij moet jongelingen, die zich aan den dienst der kerk willen wijden, opleiden en bekwalen tot hun gewichtige taak, en staat daarom met de kerk in nauw verband. Daarom moet zij blijven, die zij is, en terwille van deze praktische taak zich niet in godsdienstwetenschap laten veranderen.

Harnack is een man, die lang niet altijd eene instemming verdient. Ook in deze rede spreekt hij gedachten uit, die op het standpunt der Gereformeerde belijdenis onaannemelijk zijn. Maar des niettemin verkondigt hij hier waarheden, die, al zijn ze niet nieuw en al werden ze ook hier meermalen geuit, toch op onze opmerksaamheid aanspraak mogen maken en inzonderheid aan de moderne voorstanders eener faculteit voor godsdienstwetenschap ter overweging aangeboden mogen worden.

Te meer is dat het geval, omdat het vroeg of laat hier te lande weer komen moet tot eene principieele wijziging der wet, op het Hooger Onderwijs. Zooals die wet thans luidt, kan en mag ze niet blijven. Eene faculteit voor godsdienstwetenschap is eene ongerijmdheid, zoowel op het standpunt der wetenschap als op dat des geloofs.

En als die wijziging komt, laat dan de Theologische faculteit in haar eere hersteld en de beoefening der Christelijke Theologie ook weder aan Christelijke theologen opgedragen worden.

Voor een Christelijk Ministerie ligt er hier eene moeilijke doch ook heerlijke en dankbare taak.

BAVINCK.

DE LEVENDE HEILAND.

Wat is het sterven naar! Wij weten nog niet, wat het is, in de handen van den dood te vallen. De doodsstrijd is ons nog een geheim. De dood, die op den wenk des Heeren onzen laatste adem doet vluchten, heeft ons nog ontzien. Nog wandelen wij op de graven van anderen, die voor ons weg zijn gemaaid. Maar straks worden ook wij, plotseling of na eene langdurige krankte,

in de grijsheid of in den bloei des levens, door zijn hand geveld. Straks draagt men ons lijk naar den somberen doodenakker. Straks staart men in de groeve, die zich voor ons ontsloot. Straks leven wij nog slechts op aarde in de herinnering van enkelen voort. Straks zijn wij vergeten onder de menschen. Hoevelen zagen wij reeds heengaan. Van hoe menigen doodsstrijd waren wij reeds getuige. Wij zagen kinderkeken aan weenede moeders, ouders aan snikkende kinderen ontrukkt. Wij hoorden mannen jammeren bij het sterven hunner vrouwen en zagen weemoedig op het zwarte kleed, waarin diep neergebogen weduwen zich hielden. Hoe menigmaal werd ons een vriend van het hart gescheurd. Ach, die dood, hoeveel ontnemt hij vaak den gestorvene en den blijvende. Ach, die dood, waarheen voert hij!

Maar neen, de Christen stake zijne klachten. Zijn Heiland leeft en deze heeft gezegd: »Die in Mij geloofd, zal leven, al ware hij ook gestorven.» Jezus stierf. Ongetwijfeld; Hij hing bewegingloos, levenloos aan het schandelijk kruis. Hij smaakte de smarten des doods. Maar Hij leeft. Hij nam het vrijwillig afgelegde leven wederom aan. De Vader bracht hem weder. De H. Geest werkte in zijn geboorte uit den dood tot het leven. Het graf kon Hem niet kluisieren. De Heilige heeft geene verderfing gezien. Hij is opgestaan. Zij, die zijn graf bewaakten, zagen het en werden aangegrepen door schrik. Zijne vrienden hebben Hem aanschouwd. Zij hadden tranen van smart gestort over zijn sterven, zij stortten tranen van vreugde over zijn herleven. Hij heeft met hen gegeten, gedronken, gesproken. Hij heeft hun zijne wonden getoond en op zijn verheerlijkt lichaam gewezen. Hij heeft hunne twijfelingen overwonnen. Zij zijn aanbiddend voor Hem neergeknield. Heerlijke opstanding van Christus! Zij heft den sluier op en schenkt een antwoord op vele vragen van ons hart. Nu vinden wij in zijn dood het rustpunt voor onze schuldgevoelende zielen, want in zijne opstanding is Hij bewezen het algemeenegame offer te zijn, waardoor alles voldaan is. Met zijn dood scheen al de hope der zijnen ten grave gedaald, maar door zijne herleving bleek, welk eene waarde zijn sterven had. Slechts een stervende Heiland kon reddend van den dood en alleen een levende Heiland kan heil en hulp schenken. Jezus leeft. Hij overwon den dood. Van Hem gaat kracht uit tot wedergeboorte. Hij brengt uit den staat der natuur tot dien der genade. Hij doet ontwaknen uit den doods-slaap der zonde. Joden en Heidenen doet Hij wandelen op den weg des levens.

Gestorven om te verzoenen, leeft Hij om tot God te brengen, dat is om te doen leven. Door zijn Geest vormt Hij voor de eeuwigheid. Zijne opstanding verheldert de toekomst, predikt, waarborgt de opstanding der dooden. Is Hij onverderfelijk, onsterfelijk, met eere en heerlijkheid gekroond, ook zijne volgelingen zullen met hoogere lichamen worden omkleed. Hij, de eersteling uit de dooden, is de grond, waarop zij de hope op eene zalige toekomst bouwen. Hij leeft; nu is aan Gods recht voldaan. Nu zijn niet verloren, die in geloof in Hem en aan zijn Woord ontslapen zijn. Nu is er een wederzien in het Vaderhuis. Nu is de ontwapende dood zijn dienaar, het voertuig naar de Hemelstijd. Nu is het geheiligd graf, zijn domein, rustbed tot den morgen der opstanding.

Hij leeft. Hij is niet meer op aarde. De hemel heeft Hem ontvangen. Daar leeft Hij aan 's Vaders rechterhand. Daar in den kring der engelen. Daar in het midden der zalige geesten, die zijn lof vermelden. Uit den levenden Heiland gaat voortdurend kracht uit, waardoor wij het gelooven en zien en ervaren. Hij leeft, om lief te hebben, en te zegenen, te zaligen, om eeuwig te doen leven. Neen, zijne liefde stierf niet met Hem op Golgotha. Zij deed Hem sterven en stond met Hem op en voer met Hem ten hemel. Liefde is zijn Wezen, liefhebben zijne zaligheid. O, die wonderbare liefde des Heilands! Hoe bemint Hij den Vader, hoe lief heeft Hij de cherubs en de serafs, hoe lief heeft Hij de geesten der volmaakte rechtvaardigen, de ontkerkerde Abrahams en Davids, de Maria's en Johanneessen, de Petrusen en Paulussen.

Hoe lief heeft Hij de geloovige strijdende pelgrims op aarde. Zijn leven is een aanhoudend zegenen. Zegenend heeft Hij hier beneden verkeerd. Zegenend is Hij gestorven. Zegenend voer Hij op. Zegenende leeft Hij daarboven. Van uit den hemel legt Hij zijne milde handen op de hoofden der zondaren, met die handen raakt Hij hunne harten aan. Hij neemt de droevige onvatbaarheid voor het geestelijke weg, geeft verstand van de dingen der eeuwigheid, neigt den wil tot wat waarlijk goed is, brengt orde in de verwarde vermogens der ziel. Hij geeft het verloren beeld Gods terug, schiept een nieuwen mensch. Hij doet door zijn Geest leven het leven van

Hem in het hart. Hij schenkt het genot der verzoende Vadergunst Gods. Hij geeft licht in duisternis, raad in verlegenheid, zekerheid bij twijfel en slingerend des geremoeds, rust te midden van al de onrust der tijden, troost in wegen van druk en beproeving.

Hij balsemt het gewonde hart en droogt het rood gekreten oog. Hij bekrachtigt in de verzoeking en schraagt, als het kruis op de schouders drukt. Hij hoort het gebed en verstaat de verzuchtingen der ziel. Hij leidt door zijn raad, om op te nemen in heerlijkheid. Als Zaligmaker leeft Hij. Ontnemende, onthoudende, wat schadelijk is, geeft Hij wat noodig is. Door zijn Geest past Hij toe het door Hem verworven heil. Levende in de harten der zijnen, leeft Hij voor hen bij God. Straks neemt Hij hen tot zich. Hier geeft Hij het leven des geloofs, der hope en der liefde; straks doet Hij aanschouwen, bezitten en volkomen beminnen. Hij geeft plaats in Gods zalige nabijheid en doet alle zaligheden des hemels smaken. Dan weert Hij alle ellende af en beveiligd tegen alle smart. Jezus leeft. Uit Hem stroomt alle leven. Hij leve meer in ons. Hij zij meer in ons oog de verdienende, werkende, voorbeeldende, bewegende oorzaak van ons leven!

Nu Jezus leeft, geen nood! Wat ons ontvalde, Hij blijft ons bij. Hij sterft niet. Met het oog op Hem is de weg niet eenzaam en het doodsche niet donker. Laten onze jaren voorbij snellen in nimmer rustende vaart; laten onze vrienden ons ontrouw worden en onze vijanden vermenigvuldigen; laten onze zorgen vermeerdere en onze dierbaren aan vroegtijdig gedolven graven worden toevertrouwd. Hij zal blijven leven. Hij is onze sterkte en onze hope. De levende Heiland overwon den dood voor ons, verloor van den dood der zonde in ons, brengt straks in het land, waar onze geliefden zijn, waar de dood is gestorven en allen één leven leven, het leven der verlossing voor den troon Gods en des Lams, het leven der volmaakte kennis, liefde, gehoorzaamheid en zaligheid.

NOTTEN.

ONDER ONRECHT LIJDZAAM.

1 PETR 2 : 19. Want dit is genade voor God, indien iemand, om het geweten voor God, zwargheid verdraagt, lijdende ten onrechte.

Petrus beveelt hier den buisknechten, om zoowel den harden als den goeden heer onderdanig te zijn; dat is, hem te beschouwen als door God over hen gesteld; deze beschikking te aanvaarden, alles wat hij hun beveelt, te doen, en zich aan wat hij over hen beschikt, te onderwerpen.

Dit kon hen echter in de noodzakelijkheid brengen om onrecht te verdragen. De heer zag destijds in den slaaf niets dan een levend werktuig, waarmede hij evengoed doen kon, wat hij wilde, als met een levenloos werktuig. Nu had het evangelie den slaaf geleerd, dat hij nog een anderen en hooger heer had in Christus, die hem uit liefde gekocht had, niet met goud en zilver, maar met eigen bloed, om hem een naam te geven bij God, een priesterlijken, koninklijken naam. Zoo was den slaaf het bewustzijn zijner waarde hergeven, dat door de voortdurende verachting zijner persoonlijkheid der vernietiging nabij was gebracht. Maar te gelijk liet het evangelie den slaaf tusschen hem en zijn aardschen heer bestaan, ook al was deze een Heiden. Christus toch was niet gekomen om de verhoudingen, die zich, onder het bestuur zijns Vaders gevormd hadden, gewelddadig te niet te doen, zelfs dan niet, als deze door de zonde tot bronnen van ellende geworden waren, maar om er een nieuwen geest in te brengen, die ze gaandeweg zuiveren zou van alles, wat er met den wille Gods strijdig in was. Het Christendom deed reeds veel, toen het aan de slavennij het verlagend karakter eener gebondenheid tot volstrekte gehoorzaamheid ontannam, door God en het geweten tusschen den slaaf en zijn meester te plaatsen; in dat opzicht trad het heel de beschouwing der Romeinse wereld over den slaaf in den weg. Voorts vergenoegde Christus zich om den slaaf innerlijk vrij van zijnen heer te maken, door hem te zeggen, dat Hij alle gehoorzaamheid, dezen bewezen, aanmerkte, als Hem zelve toegebracht. Wijl echter de Christelijke slaaf Christus in zijnen heer gehoorzaamde, kon hij dezen niet gehoorzamen in dingen, die met Christus wil strijdig waren. Het kon niet anders, of dit moest bij den Heidenen heer een krachtig verzet opwekken. Voor het eerst stuitte hij bij het wezen, dat tot dusver evenals het dier geene hoogere macht dan zijns meesters wil gekend had, op de macht van het aan God gebonden geweten. De slaaf bleek in Christus nog een anderen, hooger meester te hebben en te erkennen; het was met de volstrektheid van het gezag des aardschen

